

Михайський О.Є.,
*аспірант відділу проблем аграрного, земельного,
 екологічного та космічного права
 Інституту держави і права імені В.М. Корецького
 Національної академії наук України*

УДК 349.6

ПРОЦЕДУРА ОТРИМАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОЗВОЛУ НА КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ВИДОБУВАННЯ СЛАНЦЕВОГО ГАЗУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Газ сланцевих товщ належить до копалин державного значення, тому почати його видобування в рамках правового поля можна лише за умови отримання спеціального дозволу на користування надрами. Але слід розуміти, що процедура отримання спеціального дозволу розроблялася в Україні, урахувавши реалії та вимоги до традиційного видобутку газу, який суттєво відрізняється від сланцевого. Видобування сланцевого газу несе більше екологічних ризиків через більш складні технології видобування, наприклад, гідророзрив пласта, а використання подібних технологій видобування потребує більш детального регулювання в законодавстві.

Щоб уникнути протиріч із чинним законодавством, яке регулює видобування природного газу, Верховною радою України було затверджено зміни до Закону України «Про нафту і газ» [1], згідно з якими положення цього закону не поширюються на відносини, що регулюються Законом України «Про угоди про розподіл продукції» [2]. Тобто в разі підписання угоди про розподіл продукції (далі – УРП) на видобування сланцевого газу умови видобутку сланцевого газу з усією специфікою мали б передбачатися безпосередньо в УРП, отже, під час отримання спеціального дозволу на користування надрами на підставі УРП є можливість попередньо встановити умови, які б відповідали вимогам видобутку сланцевого газу. Натомість аукціонна та безаукціонна процедура передбачає можливість отримання спеціального дозволу на користування надрами для видобування сланцевого газу, при цьому видобування буде регулюватися чинним законодавством, яке не враховує всієї специфіки видобування сланцевого газу. Звідси вбачається необхідність аналізу всіх видів процедур отримання спеціального дозволу на користування надрами з урахуванням специфіки видобування сланцевого газу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням інституту дозвільної діяльності у сфері використання надр в Україні займалися чимало вчених, серед яких В.І. Андрейцев, О.П. Шем'яков, Р.С. Кірін, Н.Р. Кобецька та інші.

Метою статті є аналіз законодавчої процедури отримання спеціальних дозволів на користування надрами та її вплив на забезпечення екологічно безпечного видобування сланцевого газу в Україні.

Виклад основного матеріалу. Чимало провідних учених-юристів розглядали поняття дозволу

в праві. Одним із варіантів трактування правового дозволу є розгляд цього поняття як передбаченої законом міри можливої поведінки, що забезпечує задоволення суб'єктивних прав та юридичних інтересів особи. Правовий дозвіл створює сприятливі умови для реалізації прав та інтересів особи в межах закону, визначає позитивну правову мотивацію, передбачає можливість підвищення позитивної активності суб'єктів у сфері права, спрямованої на впорядкування суспільних відносин [3]. В українському законодавстві дозвіл розглядається як один із видів документів дозвільного характеру, які дозвільний орган зобов'язаний видати суб'єкту господарювання в разі надання йому права на провадження певних дій щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності, без наявності якого суб'єкт господарювання не може провадити певні дії щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності [4].

У природоресурсному праві прийнято виділяти право загального користування та спеціального користування природними ресурсами. Право загального користування природними ресурсами використовується для задоволення життєво необхідних потреб (естетичних, оздоровчих, рекреаційних, матеріальних тощо), є безоплатним, без закріплення цих ресурсів за окремими особами й надання відповідних дозволів, за винятком обмежень, передбачених законодавством України.

Спеціальне природокористування передбачає використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами й організаціями, яким надаються у володіння, користування або оренду природні ресурси на підставі спеціальних дозволів, зареєстрованих у встановленому порядку, за плату, для здійснення виробничої й іншої діяльності, а у випадках, передбачених законодавством України, – на пільгових умовах [5].

Отже, дозвіл у природоресурсному праві належить до права спеціального природокористування та являє собою документ, який засвідчує право відповідних суб'єктів на використання природних ресурсів. Чинне законодавство передбачає 7 видів спеціальних дозволів на користування надрами, а саме:

1) спеціальний дозвіл на геологічне вивчення родовищ корисних копалин (не застосовується для сланцевого газу, оскільки призначений для корисних копалин місцевого значення);

2) спеціальний дозвіл на геологічне вивчення, зокрема дослідно-промислове розроблення родовищ корисних копалин загальнодержавного значення, строк дії якого не перевищує 5 років (до 10 років у разі вивчення нафтогазоносних надр із дослідно-промисловою розробкою родовищ нафти й газу в межах континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України). Після проведення геологорозвідки за власний рахунок та в разі апробації запасів корисних копалин у Державній комісії по запасах можна отримати спеціальний дозвіл на видобуток нафти й газу без аукціону. Слід зауважити, що строк дії результатів геологорозвідки актуальний 3 роки на суші й 10 років на континентальному шельфі та в межах виключної (морської) економічної зони України, саме в цей строк потрібно подати документи щодо отримання спеціального дозволу на користування надрами;

3) спеціальний дозвіл на видобування корисних копалин надається на термін до 20 років (до 30 років у разі видобування нафти й газу в межах континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони України). Однак одразу його можна отримати, коли запаси корисних копалин були розвідані й затверджені Державною комісією по запасах корисних копалин (далі – ДКЗ). У такому разі, окрім матеріалів геологічного вивчення родовища, має бути протокол затвердження запасів відповідною комісією, а родовище має бути включене до Державного балансу запасів корисних копалин. У 2012 р. ДКЗ розробила методичні вказівки з оцінки ресурсів газу сланцевих товщ [6], але з того часу відповідно до відкритих джерел інформації газ сланцевих товщ в Україні досі не обліковується;

4) спеціальний дозвіл на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, зокрема дослідно-промислове розроблення родовищ із подальшим видобуванням нафти, газу (промислова розробка родовищ) на строк, що охоплював би період дії окремих спеціальних дозволів на геологічне вивчення нафтогазоносних надр і на видобування нафти й газу (промислову розробку родовищ), але не більш як на 20 років на суші й не більш як на 30 років на континентальному шельфі та в межах виключної (морської) економічної зони України, який дозволяє розвідку та видобування корисних копалин у процесі розвідки. Його особливістю є те, що він поєднує в собі права, які надаються двома видами дозволів, у той же час строк його дії не перевищує строк спеціального дозволу на видобування корисних копалин. Проте сланцевий газ видобувається за допомогою гідравлічного розриву пласта, який інтенсифікує свердловину та виснажує її за 10–15 років [7], на відміну від традиційного виду видобутку, саме тому цей вид спеціального дозволу вбачається найбільш доречним під час розвідки та видобування сланцевого газу серед наявних;

5) спеціальний дозвіл на будівництво й експлуатацію підземних споруд, не пов'язаних із видобуванням корисних копалин, зокрема споруд для

підземного зберігання нафти, газу й інших речовин і матеріалів, захоронення шкідливих речовин і відходів виробництва, скидання стічних вод;

6) спеціальний дозвіл на створення геологічних територій і об'єктів, що мають важливе наукове, культурне, санітарно-оздоровче значення (наукові полігони, геологічні заповідники, заказники, пам'ятки природи, лікувальні, оздоровчі заклади тощо);

7) спеціальний дозвіл на виконання робіт (здійснення діяльності), передбачених угодою про розподіл продукції [8].

Спеціальний дозвіл видає Державна служба геології та надр України (далі – ДСГНУ), він може отримуватися на умовах аукціону, організатором якого є ДСГНУ, без аукціону та в рамках УРП, якщо в ній передбачені такі умови. Слід зазначити, що за чинним порядком отримання спеціальних дозволів на користування надрами є лише 2 процедури отримання: на умовах аукціону та без аукціону, хоча отримання спеціального дозволу в рамках УРП можна віднести до окремого виду, як це робив Р.С. Кірін, виділяючи загалом 6 видів процедур отримання спеціального дозволу на користування надрами: 1) конкурсна; 2) позаконкурсна (безаукціонна); 3) аукціонна; 4) конкурсна (альтернативна або безальтернативна) за УРП; 5) безконкурсна за УРП; 6) тендерна (закрита або відкрита) [9 с. 6]. Процедура отримання спеціального дозволу на умовах аукціону починається зі створення ДСГНУ аукціонного комітету, затвердження його складу за погодженням із Мінприроди та протоколу проведення аукціону з правилами поведінки всіх присутніх на аукціоні, дати, часу та місця проведення.

Юридичні та фізичні особи – підприємці можуть подавати заяви разом із програмою робіт для виставлення спеціального дозволу на користування ділянкою надр на аукціон. Подібні заяви повинні розглядатись організатором аукціону в обов'язковому порядку. Після отримання заяв упродовж 10 днів ДСГНУ приймає рішення про початок підготовки ділянки надр до аукціону або про відмову в проведенні такої підготовки, яка обов'язково повинна бути законодавчо обґрунтована; результати прийнятого рішення впродовж трьох днів надаються ініціатору та публікуються на офіційному сайті ДСГНУ [10].

Організатор аукціону готує перелік ділянок надр, дозволи користування якими виставляються на аукціон і разом із програмою робіт узгоджуються з обласними радами в разі користування надрами, де знаходяться корисні копалини загальнодержавного значення. Також обов'язковим є погодження й у Мінприроди. Обласні ради повинні розглянути перелік ділянок надр, дозволи користування якими виставляються на аукціон, і впродовж 90 днів відповісти, Мінприроди повинні надати відповідь упродовж 30 днів. У разі відсутності відповіді пропозиції щодо визначення переліку ділянок надр, дозволи на користування якими виставляються на аукціон, вважаються погодженими.

Після погодження не пізніше ніж за 90 днів до дня проведення аукціону ДСГНУ розміщує в газеті

«Урядовий кур'єр» та на власному офіційному веб-сайті оголошення про його проведення. Заявки можна подавати впродовж 75 днів із моменту опублікування оголошення про проведення аукціону. Після реєстрації претендента на участь в аукціоні в якості покупця ДСГНУ звертається до правоохоронних органів, суб'єктів фінансового моніторингу щодо перевірки документів претендента на предмет фінансування тероризму в Україні. Також ДСГНУ звертається до Державної фіскальної служби України щодо виявлення в претендента боргів зі сплати податків. У разі ненадання відповіді на ці звернення ДСГНУ впродовж 30 днів вважається, що порушень у претендента не виявлено та його можна допустити до участі в аукціоні. Щоб аукціон визнали чинним, потрібна наявність хоча б двох претендентів на отримання спеціального дозволу на користування надрами.

Сторона, яка отримала спеціальний дозвіл на користування надрами, повинна після цього укласти угоду на проведення робіт, при цьому спеціальний дозвіл або права, що надаються згідно з ним, не можна передавати третій стороні. Дозвіл регламентує лише той вид діяльності, який у ньому передбачено, і лише на тій території, що дозволяється для цієї діяльності в спеціальному дозволі.

Отримання спеціального дозволу на користування надрами без аукціону в разі видобування сланцевого газу можливе за таких обставин:

1) розширення меж не більш як на 50 відсотків раніше наданої в користування площі ділянки надр із метою її геологічного вивчення або розміщення підземних сховищ, а також збільшення обсягу видобування корисних копалин за рахунок розширення меж ділянки, але не більш як на 50 відсотків запасів, визначених раніше наданим дозволом, за умови, що суміжну ділянку не надано в користування;

2) геологічне вивчення надр за рахунок коштів державного бюджету;

3) виконання угод про розподіл продукції.

Процедура отримання спеціального дозволу без аукціону за аналогією з аукціонною проходить погодження в обласних радах, коли йдеться саме про корисні копалини загальнодержавного значення, і в Мінприроди. За аналогією з процедурою погодження виставлення спеціального дозволу на користування надрами на аукціон обласній раді надається 90 днів на відповідь претенденту, а Мінприроди 30, у разі ненадання відповіді подані документи вважаються погодженими. Після отримання всіх необхідних погоджень формується пакет документів до ДСГНУ, який перевіряє їх на відсутність порушень і розраховує початковий збір за видачу спеціального дозволу, виходячи з початкової ціни продажу такого дозволу на аукціоні. За надання дозволів без проведення аукціону з метою виконання УРП справляється збір у розмірі 1% від початкової ціни продажу такого дозволу на аукціоні [11].

Окремо слід виділити можливість отримати спеціальний дозвіл на користування надрами без аукціону в рамках УРП. Згідно із Законом України «Про угоди про розподіл продукції» сторонами подібних

угод є інвестор і держава Україна в особі Кабінету Міністрів України (далі – КМУ), при цьому держава забезпечує надання інвесторам в установленому порядку погоджень, квот, спеціальних дозволів на користування надрами та ліцензій на здійснення діяльності з пошуку (розвідки) та експлуатації родовищ корисних копалин, актів про надання гірничого відводу, документів, що засвідчують право користування землею, та інших дозволів, документів дозвільного характеру, ліцензій, пов'язаних із користуванням надрами, виконанням робіт, будівництвом споруд, передбачених угодою про розподіл продукції.

Якщо надрокористувач, який має спеціальний дозвіл на користування надрами й відповідно до нього розпочав планову діяльність, виявив бажання укласти УРП, КМУ своїм рішенням може укласти подібну угоду без проведення конкурсу. Для вирішення питань з організації укладення та виконання УРП КМУ утворює постійно діючу Міжвідомчу комісію у складі представників державних органів, органів місцевого самоврядування, народних депутатів України. Підставою для укладання УРП без конкурсу може бути письмове звернення (заява) надрокористувача до Міжвідомчої комісії з пропозицією укласти УРП (двосторонню або багатосторонню) з доданням усіх необхідних документів або на підставі пропозицій Міжвідомчої комісії щодо можливості укладення УРП. Конкурсна процедура за право укласти УРП починається зі звернення інвестора до КМУ або Міжвідомчої комісії з пропозицією про вирішення питання щодо проведення конкурсу на укладення УРП щодо окремої ділянки надр. Ділянки надр, що становлять особливу наукову, культурну чи природно-заповідну цінність, не можуть надаватися в користування на умовах УРП.

Коли ділянка надр визначена, КМУ за поданням Міжвідомчої комісії приймає рішення про проведення конкурсу на укладення УРП, де встановлюються вимоги до діяльності інвестора, зокрема й екологічні. Проекти УРП підлягають обов'язковій державній експертизі з фінансових, правових, природоохоронних та інших питань відповідно до законодавства, а також оцінці впливу на довкілля (далі – ОВД). Згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» [12] результати висновку з ОВД повинні враховуватися під час видачі спеціального дозволу на користування надрами, також він є обов'язковим і для проектів УРП.

Далі Міжвідомча комісія у двомісячний термін в офіційних друкованих виданнях України публікує оголошення про проведення конкурсу. Із моменту публікації оголошення претендентам на участь у ньому надається строк не менше місяця на подачу документів для участі. На відміну від аукціону, для проведення конкурсу достатньо одного учасника. За результатами конкурсу Міжвідомча комісія готує й подає КМУ висновки та пропозиції щодо визначення переможця конкурсу, КМУ визначає переможця, при цьому строк проведення конкурсу не повинен перевищувати трьох місяців від дати закінчення граничного строку подання конкурсних заяв. Результати

конкурсу публікуються в друкованих виданнях України та доводяться до відома всіх його учасників. УРП має бути укладена з інвестором (-ами) не пізніше 12 місяців після опублікування результатів конкурсу. Під час укладання УРП спеціальний дозвіл на користування надрами (у разі наявності) переоформлюється відповідно до умов угоди та на всіх інвесторів, що підписали УРП. Якщо ж після укладання УРП у інвестора немає спеціального дозволу на користування надрами, він може його отримати на підставі укладеної УРП, в якій така можливість буде встановлена [13 с. 145]. Яскравим прикладом надання спеціального дозволу на користування надрами на підставі УРП є дозвіл № 4345 від 06.03.2013 р. для компаній «Шелл» і ТОВ «Надра Юзівська» [14], який з'явився у відкритому доступі після Ухвали Вищого адміністративного суду України від 03.09.2015 р. № К/800/9799/15 [15].

Висновки. Наразі в Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами закріплені дві процедури, на умовах аукціону та без аукціону, також цей дозвіл можна отримати на підставі укладеної УРП, якщо подібні умови встановлені в угоді.

Аукціонна процедура вразлива через те, що переможець визначається за платоспроможністю претендента, а не на конкурентних умовах за здатністю запропонувати більш ефективне й екологічне видобування. Процедура отримання спеціального дозволу без аукціону або на підставі УРП взагалі не передбачає конкуренції, оскільки для неї достатньо й одного учасника. У контексті видобування сланцевого газу доречним було б відмовитися від аукціонної й безаукціонної процедури та повернути конкурсну процедуру на отримання спеціального дозволу за наявності хоча б двох претендентів, де переможець визначається за критеріями наявності фінансових гарантій платоспроможності, оптимальності технологічних рішень, мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище, а остаточне рішення приймається Міжвідомчою комісією у складі представників державних органів України з питань надрокористування, спеціалістів НАК «Нафтогаз України» тощо [16]. У разі, якщо лише один суб'єкт підприємницької діяльності подав заявку на отримання спеціального дозволу на користування надрами, а відсутність інших учасників зумовлена причинами, що визнані об'єктивними ДСГНУ, то спеціальний дозвіл на користування надрами надається заявникові за умови його відповідності всім вимогам, які мають установлюватися ДСНГУ.

Також слід зазначити, що отримуючи спеціальний дозвіл на користування надрами, попередньо потрібно отримати висновок з ОВД; фактично з прийняттям нового Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» саме цей висновок стає ключовим екологічним документом, і хоча його отримання й не входить у процедуру отримання спеціального дозволу, без його наявності надавати спеціальний дозвіл або укладати УРП заборонено. Саме тому деякі з показників, що впливають на довкілля та

зазначаються у висновку з ОВД, можна додати до критеріїв конкурсного відбору (обсяг викидів, кумулятивний ефект викидів, транскордонний вплив (у разі наявності) тощо).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про нафту і газ: Закон України від 12.07.2001 р. № 2665-III / Верховна рада України. Офіційний вісник України. 2001. № 33. Ст. 17.
2. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. № 1039-XIV / Верховна рада України. Офіційний вісник України. 1999. № 40. Ст. 2.
3. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. Київ: Укр. енцикл., 1998. URL: http://leksika.com.ua/17650120/legal/dozvil_ppravoviy.
4. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 р. № 2806-IV / Верховна рада України. Урядовий кур'єр. 2005. № 188.
5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII / Верховна рада України. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. Ст. 546.
6. Методичні вказівки з оцінки ресурсів газу сланцевих товщ: Наказ Державної комісії України по запасах корисних копалин № 625 від 29.12.2012 р.
7. Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. № 615 / Офіційний вісник України. 2011. № 45. С. 49. Ст. 1832.
8. Борщ Л.М. Економічна доцільність інтенсифікації видобутку природного сланцевого газу в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2016. Вип. 17. С. 26–31.
9. Кірін Р.С. Правове забезпечення видобування корисних копалин: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.06. К., 2007. 16 с.
10. Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні спеціального дозволу на право користування надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.10.2004 р. № 1374 / Верховна рада України. Офіційний вісник України. 2004 р. № 42. Ст. 2772.
11. Про затвердження Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. № 594 / Офіційний вісник України. 2011 р. № 44. С. 62. Ст. 1783.
12. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII / Верховна рада України. Відомості Верховної Ради України. 2017 р. № 29. С. 12. Ст. 315.
13. Кобецька Н.Р. Дозвільна система у сфері користування надрами. Право і суспільство. № 3/2014. С. 140–145.
14. Спеціальний дозвіл на користування надрами № 4345 від 6.03.2013 р. для компаній «Шелл» та ТОВ «Надра Юзівська». URL: http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/dozvil_shell.pdf.
15. Ухвала Вищого адміністративного суду України від 03.09.2015 р. № К/800/9799/15. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/49794740>.
16. Про затвердження Порядку та загальних умов проведення конкурсів на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.2003 р. № 1475. Офіційний вісник України. 2003 р. № 38. Ст. 48.

Михайський О.Є. ПРОЦЕДУРА ОТРИМАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ДОЗВОЛУ НА КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ВИДОБУВАННЯ СЛАНЦЕВОГО ГАЗУ В УКРАЇНІ

У статті автором розглянуто процедуру отримання спеціального дозволу на користування надрами на умовах аукціону та без аукціону, а також те, які передумови для екологічно безпечного видобування сланцевого газу ця процедура створює. Окрему увагу приділено процедурі проведення конкурсу на укладання угод про розподіл продукції за наявності спеціального дозволу на користування надрами, а також процедурі отримання такого дозволу на виконання умов угоди про розподіл продукції.

Ключові слова: сланцевий газ, спеціальний дозвіл на користування надрами, угода про розподіл продукції.

Михайский А.Е. ПРОЦЕДУРА ПОЛУЧЕНИЯ СПЕЦИАЛЬНОГО РАЗРЕШЕНИЯ НА ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НЕДР КАК ПРЕДПОСЫЛКА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИ БЕЗОПАСНОЙ ДОБЫЧИ СЛАНЦЕВОГО ГАЗА В УКРАИНЕ

В статье автором рассмотрены процедуры получения специального разрешения на пользование недрами на условиях аукциона и без аукциона, а также то, какие предпосылки для экологически безопасной добычи сланцевого газа эти процедуры создают. Особое внимание уделено процедуре проведения конкурса на право заключить договор о разделе продукции при наличии специального разрешения на пользование недрами, а также получение такого разрешения в рамках выполнения условий договора о разделе продукции.

Ключевые слова: сланцевый газ, специальное разрешение на пользование недрами, соглашение о разделе продукции.

Mykhaiskii A.E. THE PROCEDURE OF OBTAINING SPECIAL PERMISSION FOR USE OF MINERAL RESOURCES AS A PREREQUISITE FOR ENSURING ECOLOGICALLY SAFE EXTRACTION OF SHALE GAS IN UKRAINE

Today shale gas in Ukraine is not extracted therefore the procedure of obtaining special permission for use of mineral resources was developed under requirements for extraction of natural gas. In the Ukrainian legislation are enshrined 2 ways of obtaining special permission for use of natural resources, within the auction and without auction. In addition, there is an opportunity to get special permission for use of natural resources within implementation of terms of the agreement on sharing production if such conditions are provided by it. The procedure of signing of the agreement on sharing production provides a possibility of legal settlement of aspects of extraction of shale gas, unlike the auction and non-auction procedure. Therefore, application of the last for obtaining special permission on use for natural resources and further extraction of shale gas bears in itself certain risks.

The purpose of article is the analysis of the legislative procedure of obtaining special permissions to use for natural resources and its influence on ensuring ecologically safe extraction of shale gas in Ukraine.

The auction procedure is vulnerable because the winner is defined by solvency of the applicant, but not on competitive conditions. The procedure of obtaining special permission without auction or on the basis of the agreement on sharing production does not provide at all the competition as for it is enough also one participant. In the context of extraction of shale gas appropriate would be to refuse from auction and non-auction procedures and to return the competitive procedure on obtaining special permission in the presence of at least 2 applicants where the winner is determined by criteria of existence of financial guarantees of solvency, optimality of technology solutions, minimization of negative impact on the environment, and the final decision is made by the Interdepartmental commission as a part of representatives of public authorities of Ukraine concerning subsurface use, specialists Naftogaz of Ukraine, etc. If only one applicant has applied for a special permit for use for natural resources, and absence of other participants is caused by the reasons which are recognized objective, then such permission is provided to the applicant on condition of compliance to all requirements which have to be established in the conditions of a competition.

Also it should be noted that getting special obtaining special permission to use for natural resources, it is necessary to obtain a conclusion on the environmental impact assessment, in fact, this conclusion is the key environmental document. Therefore, some of the indicators that affect the environment, which are indicated in the conclusion on environmental impact assessment, need to be added to the criteria of competitive selection (emissions, cumulative effect of emissions, transboundary impact in the event of availability, etc.)

Key words: shale gas, special permission for use of mineral resources, agreement on sharing production.